

'Knoppen'-notitie jeugdhulp ZHZ 2017; *De balans tussen zorgvraag en budget*

Inhoud

1	Vraag jeugdhulp versus budget	1
2	Uitgangspunten en verwachtingen.....	1
2.1	Spanning jeugdhulp uitvoeren binnen budget.....	1
2.2	Realistisch begroten	2
2.3	Draaien aan 'knoppen' risicovol	2
2.4	Besparing transformatie heeft tijd nodig	3
3	Budgetontwikkeling	4
4	Ontwikkeling van gebruik van jeugdhulp.....	5
4.1	Stijging hulpvraag jeugdigen	5
4.2	Meer hulp geboden dan betaald.....	5
4.3	Op zoek naar verklaringen.....	6
5	Gevraagd: extra middelen	7
6	Vervolgstappen.....	8
6.1	Besluitvormingsproces	8
6.2	Acties	8
6.2.1	Nieuwe inkoopvoorwaarde inzicht wachtlijsten	8
6.2.2	Overige acties	9

1 Vraag jeugdhulp versus budget

Omdat er in maart 2017 al 16 cliëntenstops waren ingesteld vanwege het bereiken van het budgetplafond, heeft het Algemeen Bestuur op 6 april 2017 besloten de Serviceorganisatie (SOJ) toe te staan extra uitgaven te doen voor een bedrag van maximaal € 1,6 miljoen om de continuïteit van de jeugdhulp te garanderen, vooruitlopend op een knoppennotitie met een onderbouwde prognose van de ontwikkeling van het gebruik van jeugdhulp en het budget in 2017. Daarbij is de verwachting uitgesproken dat de budgetoverschrijding in 2017 hoger uitvalt dan in 2016.

In mei 2017 was het aantal cliëntenstops opgelopen naar 32 (van de in totaal 102 jeugdhulpaanbieders) en was er als gevolg van de cliëntenstops al 184 keer gebruik gemaakt van de 'Nee, tenzij'-regeling (tegenover 204 keer in heel 2016). Uit de jaarverantwoordingen blijkt dat de jeugdhulpaanbieders in 2016 fors meer hulp hebben geboden dan we hadden ingekocht. De prognose op basis van de productiecijfers over de eerste 4 maanden van dit jaar afgezet tegen het beschikbare budget, laat voor 2017 een nog groter tekort zien voor de regionale zorgmarkt. De Stichting Jeugdteams heeft zeer waarschijnlijk te maken met het zogenoemde boeggolf-effect; het beroep op de jeugdteams/sociale teams is fors gestegen. De afname van de rijksmiddelen, het stijgend aantal cliënten en het feit dat de transformatie van de jeugdhulp pas op termijn tot besparing leidt, zorgen ervoor dat de continuïteit van de jeugdhulp niet meer kan worden gewaarborgd. Ook in 2018 nemen de rijksmiddelen voor de jeugdhulp verder af en zet de stijging van het aantal cliënten zich naar verwachting door.

In deze knoppennotitie geven we een nadere toelichting op de ontstane situatie en de omvang van de verwachte budgetoverschrijding. Op basis daarvan doen we een voorstel voor het ophalen van extra middelen bij de deelnemende gemeenten voor een bedrag van € 5,4 miljoen in 2017 en € 5,6 miljoen in 2018 om de continuïteit van de jeugdhulp te waarborgen. Dit is verwerkt in het voorstel tot begrotingswijziging bij de eerste bestuursrapportage (BURAP). In deze notitie beschrijven we ook de stappen die we nemen om de ontstane situatie om te buigen.

2 Uitgangspunten en verwachtingen

2.1 Spanning jeugdhulp uitvoeren binnen budget

In het Beleidsrijk Regionaal Transitie Arrangement (BRTA) hebben de 17 gemeenten afgesproken dat alle gedecentraliseerde jeugdhulptaken worden uitgevoerd binnen de daarvoor bestemde rijksmiddelen en in hun lokale risicomangement rekening te houden met een regionaal risico van in totaal € 6,3 miljoen.

Feit is dat de rijksmiddelen in de periode van 2015 tot en met 2017 met 15% zijn afgenomen. In 2015 en 2016 is het met forse ingrepen en dankzij flinke inspanningen van de SOJ en jeugdhulpaanbieders gelukt om de jeugdhulp adequaat uit te voeren met beperkte aanvraag van extra middelen (€ 1,6 miljoen in 2016). Het vinden van een evenwicht tussen de doelstellingen “binnen budget blijven” en “geen kind in onze regio die hulp nodig heeft, valt tussen wal en schip”, blijkt vooralsnog niet mogelijk. Voor 2017 en 2018 kunnen we de afname van het budget niet meer opvangen binnen de gebundelde rijksmiddelen van de 17 gemeenten, zonder over te moeten gaan tot het toepassen van een ingreep in de hulp in de rest van het jaar. Dit ondanks de ingezette initiatieven tot transformatie. Het gebruik van jeugdhulp stijgt en er is financieel geen ruimte om extra te investeren in de 'voorkant', omdat de middelen aan de achterkant nodig blijven. De ontstane situatie strookt niet met de inhoudelijke doelen die de 17 gemeenten hebben vastgesteld voor de uitvoering van de jeugdhulp. De continuïteit van de jeugdhulp kan binnen de huidige financiële kaders niet meer gegarandeerd worden.

Uit onderzoek dat onlangs is uitgevoerd door adviesbureau AEF in opdracht van de VNG, blijkt dat een fors aantal gemeenten significante meerjarige financiële tekorten voorziet in het sociaal domein ('3D-breed'). De problemen worden veroorzaakt door de omvang en het tempo van de veranderingen, gekoppeld aan de financiële kortingen op de rijksbijdragen. De rijksbijdragen nemen te snel af om gelijke tred te houden met de transformatie van de uitvoering, die onder andere een substitutie van zware naar lichtere en minder dure vormen van hulp met zich mee moet brengen. De VNG heeft het kabinet gevraagd om te zorgen dat de transitie en transformatie van het sociaal domein niet in gevaar komen. Hierover wordt op dit moment landelijk bestuurlijk overleg gevoerd.

2.2 Realistisch begroten

Het BRTA-doel om de jeugdhulp uit te voeren binnen de beschikbare rijksmiddelen blijkt niet houdbaar. Het zorgt ervoor dat de SOJ vooral financieel moet sturen op de jeugdhulp in plaats van dat de aandacht kan worden gericht op wat nodig is gezien de vraag van kinderen en gezinnen in Zuid-Holland Zuid en de gewenste transformatie van de jeugdhulp.

In gesprekken met gemeenteraden is de laatste tijd meermaals verzocht om realistisch te gaan begroten en daarbij uit te gaan van het (stijgende) gebruik van jeugdhulp in plaats van het beschikbare budget. Realistisch begroten voorkomt bovendien ongewenste verrassingen voor de deelnemende gemeenten gedurende het begrotingsjaar en tijdrovende procedures (begrotingswijzigingen na zienswijzeprocedures) die er in de huidige situatie voor zorgen dat de SOJ niet flexibel kan reageren op ontwikkelingen in het gebruik van jeugdhulp. Om deze reden stellen wij tegelijkertijd met de knoppennotitie naast een begrotingswijziging voor 2017, ook alvast een begrotingswijziging voor 2018 voor. Verder stellen we in het najaar van 2017 een meerjarenbegroting op.

2.3 Draaien aan 'knoppen' risicovol

In eerdere knoppennotities is aangegeven dat aan een aantal knoppen gedraaid zou kunnen worden om budgetoverschrijding te voorkomen:

1. Wachlijsten toestaan;
2. Toegang beperken;
3. Bepaalde typen hulp niet meer leveren;
4. Extra korting opleggen.

In de praktijk constateren we dat het draaien aan deze knoppen zeer ongewenst is, omdat het effect ervan nu niet ingeschat kan worden of als onwenselijk wordt gezien. We verwachten dat wanneer we aan deze knoppen draaien, kinderen en gezinnen hier de dupe van zullen zijn. Dit verhoudt zich niet tot de Jeugdwet, die gemeenten houdt aan het bieden van passende hulp. We hebben de term 'knoppen' in de titel van dit document daarom ook tussen aanhalingstekens geplaatst. In de afgelopen jaren heeft het Algemeen Bestuur bij een dreigende budgetoverschrijding ervoor gekozen om wanneer noodzakelijk en beargumenteerd, overschrijding toe te staan (in 2016 gecombineerd met een extra korting voor de jeugdhulpaanbieders). Gezien de ontstane druk op de jeugdhulp is het opleggen van een aanvullende korting in 2017 en 2018 ongewenst en stellen wij voor een begrotingswijziging toe te passen. Mochten de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten geen begrotingswijziging wensen, dan zien wij als enige mogelijkheid om deze te voorkomen, het toestaan van wachlijsten door het (nog meer) opleggen van cliëntenstops. Een verdere verlaging van het budget bij aanbieders door middel van prijsverlaging heeft zijn werking verloren na vele jaren bezuinigen.

2.4 Besparing transformatie heeft tijd nodig

Bij de voorbereidingen op de decentralisatie van de jeugdhulp was de aanname dat door middel van transformatie de instroom in zware zorg zou verminderen en daarmee de afname van de rijksmiddelen zou kunnen worden opgevangen. In plaats van een afname of stabilisatie van het aantal cliënten, zien we echter een verdere stijging. Bovendien ontbreekt het aan middelen om te investeren in de 'voorkant', omdat tegelijkertijd de middelen voor de regionale zorgmarkt nodig blijven. Daarbij moet worden opgemerkt dat deze kosten bij een transformatie van deze omvang voor de baat uitgaan.

We hebben met de jeugdhulpaanbieders afgesproken dat zij de transformatie realiseren zonder de inzet van extra middelen. Wel is er een beperkt innovatiebudget beschikbaar (€ 0,9 miljoen in 2016 en in 2017). Zolang jeugdhulpaanbieders echter onder druk staan, is er minder ruimte voor de gewenste transformatie van de jeugdhulp.

Een belangrijke transformatie van het stelsel in Zuid-Holland Zuid is het naar de voorkant brengen van hulp zonder indicatie door de introductie van de jeugdteams/sociale teams. Met het aanbieden van casusregie, toeleiding en ondersteuning is hulp laagdrempelig beschikbaar. Dat deze beweging succesvol is, blijkt uit de boeg golf die nu is ontstaan: het aantal cliënten dat gebruik maakt van hulp van de Stichting Jeugdteams is fors gestegen (in 2016 zijn er 1.129 meer jeugdigen geholpen dan in 2015). Ook het aantal cliënten van de regionale zorgmarkt is in dezelfde periode gestegen (in 2016 zijn er 872 meer jeugdigen geholpen dan in 2015). Er zijn dus meer kinderen en gezinnen geholpen, ondanks een afname van het budget.

Om de gewenste transformatie te realiseren, worden de volgende inspanningen gepleegd:

1. Uitvoeren van de Transformatieagenda Jeugdhulp 2016-2018 die we samen met de jeugdhulpaanbieders hebben opgesteld;

2. Intensiveren van de gezamenlijke inspanningen (jeugdhulpaanbieders en SOJ) door middel van een gezamenlijk Transformatieberaad;
3. Uitvoeren van de programmalijnen van de transformatiemanager, waaronder: verbeteren van de verbinding tussen jeugdteams/sociale teams en regionale zorgmarkt; ontwikkelen van zware zorg zodat kinderen meteen op de juiste plek terecht komen; en maken van een plan voor een regionale crisisdienst.
4. Uitvoeren van innovatieprojecten door samenwerkende jeugdhulpaanbieders. In 2016/2017 onder andere voor het transformeren van de aanpak wachttijden/-lijsten en het ombuigen van 24-uurs crisisplaatsingen naar alternatieve vormen van hulp. Voor 2017 worden nieuwe projecten geselecteerd.
5. Uitrollen van de zorgprofielen, dat ervoor zorgt dat hulpverleners bekend zijn met de hulp die anderen in een gezin bieden en deze op elkaar afstemmen.

Tot slot wijzen we graag nog op het succesvolle voorbeeld van de afspraken die zijn gemaakt met aanbieders van hulp voor jeugdigen met Ernstige Enkelvoudige Dyslexie (EED) en passend onderwijs. Door de introductie van EED-poortwachters in het onderwijs, is de toegang versterkt, wat al tot een dalend gebruik van EED-hulp heeft geleid.

We kunnen constateren dat er sprake is van veelbelovende initiatieven, echter de mogelijke besparing van de transformatie is nog onduidelijk en heeft tijd nodig.

3 Budgetontwikkeling

De macrokorting op het jeugdhulpbudget is op dit moment opgelopen tot 15% ten opzichte van het budget 2014. Deze korting is voornamelijk terecht gekomen bij de regionale zorgmarkt, onder andere wegens een stijging van de kosten van de landelijke ingekochte hoog-specialistisch jeugdhulp en de keuze van de gemeenten in Zuid-Holland Zuid om de korting niet door te voeren voor de Stichting Jeugdteams. Als gevolg hiervan heeft de regionale zorgmarkt een korting te verwerken van circa 30%.

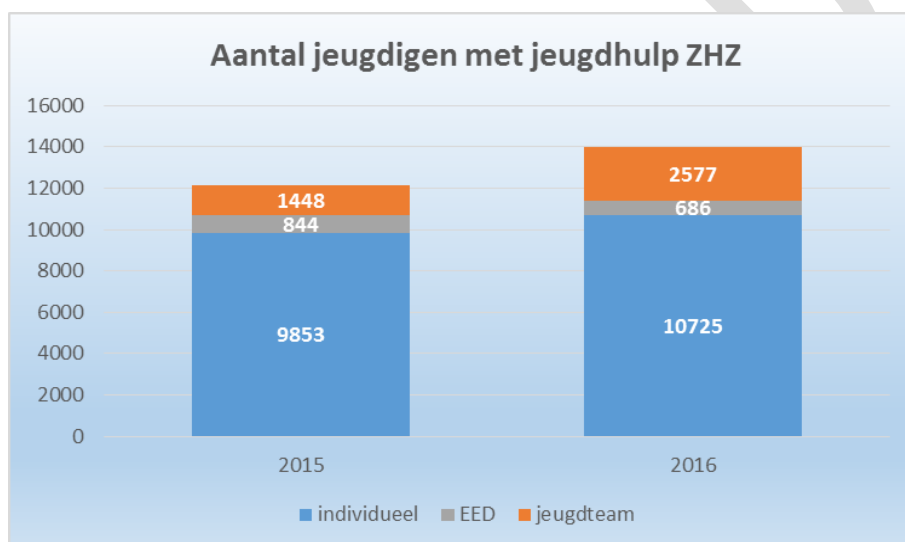
In 2016 hadden we een aantal financiële voordelen, die zijn weggevallen in 2017. Zo waren de kosten van de Stichting Jeugdteams en de SOJ in 2016 lager dan begroot en bleek de reservering uit 2015 voor de Persoonsgebonden Budgetten (PGB's) niet nodig, waardoor het gereserveerde bedrag voor andere doelen kon worden ingezet in 2016. Dergelijke financiële voordelen hebben we niet in 2017. Dit betekent dat, samen met de verdere daling van de rijksbijdrage, het beschikbare budget voor het uitvoeren van de jeugdhulp in 2017 ruim € 5 miljoen lager is dan in 2016. Ook in 2018 neemt de rijksbijdrage af.

We hebben de staatssecretaris van VWS en de informateur, per brief verzocht te zorgen voor een toereikend macrobudget voor de jeugdhulp in onze regio. Dit sluit aan op het pleidooi dat de VNG bij het kabinet heeft gedaan om actie te ondernemen zodat de transitie en transformatie van het sociaal domein niet in gevaar komen.

4 Ontwikkeling van gebruik van jeugdhulp

4.1 Stijging hulpvraag jeugdigen

De figuur op de volgende pagina maakt duidelijk dat het aantal jeugdigen dat jeugdhulp heeft ontvangen in 2016 aanzienlijk is gestegen ten opzichte van 2015: in totaal met ruim 15%. De sterkste stijging heeft zich voorgedaan in het beroep op de jeugdteams/sociale teams (in 2016 zijn er 1.129 meer jeugdigen geholpen dan in 2015). Ook het gebruik van de jeugdhulp die in de vorm van individuele voorzieningen wordt geboden door de regionale zorgmarkt is gestegen (in 2016 zijn er 872 meer jeugdigen geholpen dan in 2015). Het gebruik van jeugdhulp voor Ernstige Enkelvoudige Dyslexie (EED) daarentegen is teruggedrongen (in 2016 is aan 158 minder jeugdigen EED-zorg toegekend).

4.2 Meer hulp geboden dan betaald

In 2016 blijkt nog meer hulp te zijn geboden dan we hebben betaald. Bij de jaarverantwoording is gebleken dat de jeugdhulpaanbieders in de regionale zorgmarkt in 2016 een niet-voorzien en niet-vergoede overproductie hebben geleverd van € 3,5 miljoen. Verschillende aanbieders blijken achteraf jeugdhulp te hebben geleverd boven het contractueel met hen vastgelegde budgetplafond. Dat blijven aanbieders vanzelfsprekend niet doen, hetgeen de druk verhoogt.

Ook het budget van de regionale zorgmarkt in 2017 blijkt ontoereikend:

1. De productiecijfers van de jeugdhulpaanbieders over de eerste 4 maanden van 2017 leiden tot een prognose van de verwachte productie in 2017 die het beschikbare budget met € 6,8 miljoen overschrijdt;

- In maart 2017 waren er al 16 cliëntenstops ingesteld omdat aanbieders hun budgetplafond hadden bereikt; in mei is dit aantal opgelopen naar 32 (van de in totaal 102 gecontracteerde jeugdhulpaanbieders).
- Als gevolg van de cliëntenstops is er dit jaar al 184 keer (tegenover 2014 keer in heel 2016) een beroep gedaan op de 'Nee, tenzij' regeling voor het kunnen bieden van noodzakelijke hulp. Dit leidt niet alleen tot budgetoverschrijding, maar ook tot verhoging van de werkdruk (en wachttijden) bij de Stichting Jeugdteams.

4.3 Op zoek naar verklaringen

We zien dat het aantal jeugdigen dat gebruik maakt van jeugdhulp en de kosten van de jeugdhulp toenemen. Dezelfde ontwikkeling doet zich voor in andere regio's in het land. Naast de boeggolf die we zien bij de jeugdteams, ontstaat op basis van de jaarverantwoordingen 2016 van de jeugdhulpaanbieders uit de regionale zorgmarkt het volgende beeld:

Type jeugdhulp	Ontwikkeling vraag	Bijzonderheden
AWBZ	aantal cliënten en kosten stijgen 10%	Grootste stijging in dagbehandeling en -besteding
Specialistische GGZ	aantal cliënten daalt 10%, kosten stijgen 15%	Hulpverleningstrajecten duren langer
Basis-GGZ	aantal cliënten en kosten dalen	Verschuiving naar S-GGZ?
Jeugdbescherming en -reclassering	aantal cliënten gelijk, kosten stijgen	Hulpverleningstrajecten duren langer
Jeugd & Opvoeding	kosten residentiële jeugdhulp dalen 8%	Er worden 'bedden' gesloten wegens bezuinigingen en er worden andere vormen van hulp ingezet, zoals pleeggezinnen en ambulante hulp

Harde verklaringen voor bovenstaande ontwikkelingen ontbreken nog, maar een aantal interpretaties lijkt plausibel:

- Een belangrijke verklaring voor het gestegen gebruik en de kosten van de jeugdhulp lijkt de verstopping te zijn die zich voordoet in het jeugdhulpstelsel¹. Deze uit zich in de vorm van (oplopende) wachttijden/wachtlijsten bij zowel de Stichting Jeugdteams als de jeugdhulpaanbieders. We zien veel voorbeelden waarin op- en afschalen onvoldoende tot niet lukt. Enerzijds zien we nog onvoldoende effect van het ontwikkelen van zelfredzaamheid

¹ Een voorbeeld betreft de meldingen die worden gedaan bij Veilig Thuis. Overeenkomstig de opdracht draagt Veilig Thuis meldingen met een laag veiligheidsrisico na triage over aan de jeugdteams/sociale teams. Veilig Thuis werkt dankzij een verhoogde subsidie inmiddels wachtlijstvrij. Echter, het gestegen aantal meldingen bij Veilig Thuis en de overdrachten aan de jeugdteams/sociale teams (in het eerste kwartaal 2017 al 207 keer tegenover ongeveer 250 in heel 2016), dragen bij aan een verstopping van de jeugdteams/sociale teams. We moeten beseffen dat ingrepen en ontwikkelingen in het stelsel kunnen leiden tot een waterbedeffect elders.

van kinderen en gezinnen en afschalingsmogelijkheden in de hele keten. Anderzijds ontbreekt het regelmatig aan plaatsingsmogelijkheden ('opschaling') voor jeugdigen met complexe problematiek.

2. De jeugdteams/sociale teams zijn nog in ontwikkeling en komen mede daardoor nog minder toe aan een strakke sturing aan de voorkant.
3. Een andere verklaring die door jeugdhulpaanbieders wordt aangedragen, is dat de problematiek van jeugdigen complexer wordt. De SOJ kan dit inhoudelijk niet toetsen.

In het verbeterplan van de SOJ hebben we aangegeven dat we nadere analyses willen maken van de informatie over de jeugdhulp die we tot onze beschikking hebben. Het maken van analyses en vinden van verklaringen, lukt alleen wanneer we dit samen doen met de Stichting Jeugdteams, jeugdhulpaanbieders en gemeenten. Alleen door alle informatie en inzichten te combineren, kunnen we op zoek gaan naar passende oplossingen.

5 Gevraagd: extra middelen

Uit het voorgaande is duidelijk geworden dat een overschrijding van € 6,8 miljoen wordt verwacht van het budget voor de regionale zorgmarkt in 2017. We stellen voor om een deel van deze overschrijding in te zetten om de Stichting Jeugdteams te versterken en daarmee de ontstane wachtlijsten tot een meer aanvaardbaar niveau terug te brengen. Door op deze wijze meer geld naar de voorkant te brengen, verwachten we eveneens de druk op de achterkant te verlagen.

Daarnaast is er nog een concreet knelpunt dat nog niet is opgelost. Dit betreft het Crisis Interventie Team (CIT). In de begrotingswijziging Veilig Thuis en CIT 2017, die het Algemeen Bestuur op 15 december 2016 heeft vastgesteld en waarop gemeenten een zienswijze hebben gegeven, was een budget voor extra formatie voor het CIT opgenomen voor de eerste helft van 2017; deze extra formatie blijkt ook nodig voor de tweede helft van 2017.²

Als gevolg van de verwachte budgetoverschrijding stellen we voor een extra bijdrage op te halen bij de deelnemende gemeenten van € 5,4 miljoen:

Berekening gevraagde extra bijdrage 2017	In miljoen €
Prognose budgetoverschrijding regionale zorgmarkt	6,8
Extra formatie CIT tweede helft 2017	0,2
Prijsindexatie meicirculaire	-1,6
Gevraagde extra bijdrage	5,4

² Deze extra formatie is nodig wegens het ontbreken van samenwerkingsafspraken met relevante partners die nodig zijn voor het op- en afschalen van crisismeldingen. De verwachting was dat er vóór medio 2017 zou kunnen worden besloten over een plan voor een regionale crisisdienst en dat de samenwerkingsafspraken dan gemaakt zouden zijn. Dit is niet haalbaar gebleken. Het plan is medio 2017 gereed, met draagvlak bij de betrokken partijen, waarna het wordt besproken in de vergadering van het Algemeen Bestuur op 28 september 2017. Om alle crisismeldingen te kunnen opvangen, heeft het CIT ook in de tweede helft van 2017 extra formatie nodig.

De gevraagde extra bijdrage van € 5,4 miljoen is inclusief de € 1,6 miljoen bestedingsruimte waarover het Algemeen Bestuur op 6 april 2017 heeft besloten.

We verwachten dat de budgetoverschrijding van de regionale zorgmarkt zich doorzet in 2018 en er voor 2018 een extra bijdrage van € 5,6 miljoen nodig is.

Dit is nog exclusief eventueel extra benodigde middelen als gevolg van de overgang van Wlz-klanten (Wet langdurige zorg) naar de Jeugdwet. De vergoeding hiervoor in de rijksbijdrage 2018 lijkt op basis van de nu beschikbare informatie € 0,9 miljoen te laag. Dit is nog niet verwerkt in de begrotingswijziging 2018 bij de eerste Burap (bestuursrapportage) 2017; bij het aanbieden van de meerjarenbegroting in het najaar zal het juiste bedrag opgenomen worden.

6 Vervolgstappen

We zijn ons er van bewust dat de omvang van de gevraagde extra bijdrage fors, maar tegelijkertijd noodzakelijk is.

6.1 Besluitvormingsproces

De gevraagde extra middelen voor 2017 en de verwachte doorwerking van de budgetoverschrijding in 2018, zijn verwerkt in de eerste bestuursrapportage (BURAP) 2017 van de SOJ. Deze gaat gepaard met een voorstel voor begrotingswijziging voor de jaren 2017 en 2018. Dit voorstel wordt besproken in het Algemeen Bestuur van 6 juli 2017, waarbij voorgesteld wordt de begrotingswijziging voor een zienswijze voor te leggen aan de gemeenteraden. Vooruitlopend op de vergadering van 6 juli 2017 wordt deze knoppennotitie na bespreking in het Dagelijks Bestuur op 15 juni 2017 alvast ter informatie aangeboden aan de gemeenteraden, zodat zij voorafgaand aan de vergadering van 6 juli 2017 over de inhoud in overleg kunnen treden met hun lokale vertegenwoordiger in het Algemeen Bestuur.

6.2 Acties

De overschrijding van het budget heeft een meerjarig karakter en komt vrijwel in heel Nederland voor. Om de ontstane situatie zowel inhoudelijk als financieel om te buigen, ondernemen we een aantal acties.

6.2.1 Nieuwe inkoopvoorwaarde inzicht wachtlijsten

Een belangrijke actie is het opnemen als eis in de inkoopvoorwaarden voor 2018 en verder dat jeugdhulpaanbieders en de Stichting Jeugdteams hun wachtlijsten inzichtelijk maken, aan de hand van een nader te stellen acceptabele norm. In de huidige situatie gaan aanbieders verschillend om met wachtlijsten en stellen daarbij ook eigen prioriteiten. We gaan er van uit dat monitoring van wachtlijsten en analyse daarvan ons aan mogelijkheden helpen om wel aan een aantal knoppen te kunnen draaien. Tegelijkertijd beseffen we dat dit niet simpel te realiseren is.

6.2.2 Overige acties

De andere acties die we nemen, zijn:

1. Landelijk wordt bestuurlijk overleg gevoerd voor extra middelen. Wij hebben een signaal afgegeven door middel van brieven aan de staatssecretaris van VWS en de informateur.
2. We blijven vasthouden aan het gekozen beleid voor onze regio (zorg zo dicht mogelijk bij de cliënt/gemeente, professionals aan zet, meer investeren in de voorkant), omdat we geloven dat dit de beste garanties geeft voor passende hulp voor kinderen en gezinnen.
3. We investeren extra in de Stichting Jeugdteams om de voorkant te versterken en de oorspronkelijke doelstellingen te bereiken.
4. We stellen in het derde kwartaal 2017 een meerjarenraming op waarbij we uitgaan van eenzelfde (financieel) probleem in 2018, maar een beperkte omslag ervan vanaf 2019.
5. Met de aanbieders scherpen we de transformatieresultaten aan en bouwen deze in, in de inkoopvoorwaarden voor 2018 en verder.
6. We laten nieuwe, vernieuwende aanbieders toe vanaf 2018.
7. Met elkaar investeren we in het versterken van de voorkant en de lokale aansluiting, want naar onze overtuiging ligt daar nog steeds de sleutel tot het bereiken van onze doelstellingen (meer kinderen helpen tegen minder kosten en met een beter resultaat voor het kind/gezin, omdat de hele problematiek wordt bestreden).